

แบบรายการประกอบคำขอประเมินผลงาน
ผลงานที่เป็นผลการดำเนินงานที่ผ่านมา
เรื่อง การพยาบาลผู้ป่วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น
: กรณีศึกษาติดเชื้อเอชไอวีร่วมกับโรคหนองใน

ของ

ชื่อ นางณิชกมล กริมพิมาย
ตำแหน่ง พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ ตำแหน่งเลขที่ 2156
กลุ่มการพยาบาล โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ
ศูนย์อนามัยที่ 5 นครราชสีมา
กรมอนามัย

เพื่อขออนุมัติตัวบุคคลแต่งตั้งให้ดำรง
ตำแหน่ง พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
ตำแหน่งเลขที่ 2156
กลุ่มการพยาบาล โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ
ศูนย์อนามัยที่ 5 นครราชสีมา กรมอนามัย

ผลงานที่เป็นผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

1. ชื่อผลงาน การพยาบาลผู้ป่วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น
: กรณีศึกษาติดเชื้อเอชไอวีร่วมกับโรคหนองใน
2. ระยะเวลาที่ดำเนินการ วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2554 - วันที่ 20 กันยายน 2554
3. สัดส่วนของผลงานในส่วนที่ตนเองปฏิบัติ 100 %
4. ผู้ร่วมจัดทำผลงาน (ไม่มี)
5. บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมวัยรุ่นชายที่เป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ซึ่งตรวจพบว่ามีการติดเชื้อเอชไอวีร่วมกับโรคหนองใน ให้การดูแลรักษาพยาบาลอย่างถูกต้องและเหมาะสม ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ตามมาตรฐานวิชาชีพ เพื่อให้ผู้ป่วยวัยรุ่นและครอบครัว ยอมรับผลการตรวจเลือดของตนเอง มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการดำเนินของโรค การกินยาต้านไวรัสเอดส์และอาการข้างเคียงของการกินยา การดูแลรักษาตนเอง ป้องกันการแพร่เชื้อสู่ผู้อื่น ดูแลตนเองได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข การศึกษานี้ เป็นกรณีศึกษา 1 ราย วัยรุ่นชายอายุ 17 ปี มารับบริการที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ 5 วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2554 - วันที่ 20 กันยายน 2554 แพทย์วินิจฉัยการวินิจฉัยโรค HIV positive and Gonorrhoea ได้ให้การปรึกษา เพื่อให้วัยรุ่นชาย สามารถเผชิญกับความจริง ที่ตนติดเชื้อเอชไอวี ยอมรับผลการตรวจอยู่ในสังคมได้อย่างปกติ และได้วางแผนร่วมกันในการดูแลวัยรุ่นที่ติดเชื้อเอชไอวี กรณีศึกษารายนี้ ได้มีการศึกษาโดย รวบรวมข้อมูล ผลการรักษา ทบทวนความรู้ทางวิชาการเรื่องการให้การปรึกษาผู้ป่วยติดเชื้อเอชไอวี ความรู้เรื่องโรคเอดส์ การกินยาต้านไวรัสเอดส์ อาการข้างเคียงของการกินยาต้านไวรัส ข้อมูลที่ได้นำมาวางแผนการพยาบาล และตลอดระยะเวลาที่ศึกษาพบปัญหาดังนี้

ปัญหาที่ 1 ความรู้สึกมีคุณค่าในตัวเองลดลงเนื่องจากเศร้าเสียใจจากการสูญเสียภาวะสุขภาพดีจากการติดเชื้อเอชไอวี

ปัญหาที่ 2 ขาดความรู้เรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในกรณีที่เกิดการติดเชื้อเอชไอวีและโรคหนองใน

ปัญหาที่ 3 ท้องเสียเนื่องจากมีการติดเชื้อของทางเดินอาหาร

จากปัญหาที่พบดังกล่าวได้หาแนวทางในการแก้ไขปัญหา ดูแลรักษา ให้คำปรึกษา แก่วัยรุ่น จากการให้การปรึกษารู้สึกว่าตัวเองมีคุณค่าเป็นที่ยอมรับจากพยาบาล รู้สึกปลอดภัย และกล้าที่จะเปิดเผยตนเองมากขึ้น ซึ่งมีผลทำให้ผู้ติดเชื้อวัยรุ่นเข้าใจตนเองและปัญหาของตนเองได้ดีขึ้น ครอบครัวยอมรับและเข้าใจมากขึ้น มีความรู้ในเรื่องโรคเอดส์ การกินยาต้านไวรัส ทราบวิธีการป้องกันการแพร่เชื้อโรคสู่ผู้อื่น และการปฏิบัติตนให้อยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

ในการศึกษากรณีศึกษารายนี้ พบว่า วัยรุ่นมีปัญหาในเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร มีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน และไม่มี การป้องกันทำให้เกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ คือ ติดเชื้อเอชไอวีและเป็นโรคหนองใน ผู้จัดทำจึงได้สรุปแนวทางการดูแลตนเองเพื่อให้ห่างไกลจากโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เพื่อเป็นแนวทางในสร้างกระแสความตื่นตัวในสังคม ให้ตระหนักว่าโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และการติดเชื้อเอชไอวีเป็นปัญหาใกล้ตัว หากมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ใช้อย่างอนามัยแม้เพียงครั้งเดียวก็มีโอกาสรับเชื้อดังกล่าวได้

6. บทนำ

โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เป็นโรคที่สามารถเป็นได้ทุกเพศ ทุกวัย แต่พบมากในวัยรุ่น เนื่องจากวัยรุ่นในปัจจุบัน นิยมมีเพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงาน โดยที่ขาดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการป้องกันตัวเอง รวมทั้ง โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ต่างๆ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์อาจเกิดจากเชื้อแบคทีเรีย หรือ เชื้อไวรัส ซึ่งโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่เกิดจากเชื้อแบคทีเรียสามารถรักษาได้โดยการให้ยาปฏิชีวนะ แต่สำหรับเชื้อไวรัสนั้นไม่สามารถรักษาให้หายได้ ได้เพียงแต่รักษาตามอาการเท่านั้น สำหรับผู้ที่มีเพศสัมพันธ์สามารถที่จะแพร่กระจายเชื้อได้ถึงแม้ว่าจะไม่มีอาการเกิดขึ้น โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่สำคัญและเป็นปัญหาในระดับโลกคือ โรคเอดส์ เกิดจากการติดเชื้อเอชไอวี พบได้ในสารคัดหลั่งหลังจากส่วนต่างๆ ของร่างกาย เช่น เลือด เยื่อเมือก ในช่องคลอด น้ำอสุจิ และน้ำลาย เป็นต้น ดังนั้น เชื้อเอชไอวีจึงสามารถติดต่อเข้าสู่ร่างกายได้โดยการสัมผัสกับสารคัดหลั่ง การมีเพศสัมพันธ์

วัยรุ่น เป็นช่วงวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีพัฒนาการทางร่างกายโดยเฉพาะในทางเพศ เป็นช่วงที่มีแรงขับทางเพศสูง ประกอบกับสภาพสังคมและแวดล้อมในปัจจุบัน ที่ทำให้ค่านิยมทางเพศดั้งเดิมของสังคมเปลี่ยนแปลงไป โดยเยาวชนมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกเร็วขึ้น ทำให้มีพฤติกรรมทางเพศที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีเพิ่มขึ้น เช่น การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การมีคู่นอนหลายคน การมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ได้อุปกรณ์ และยังมีการใช้ยาคุมกำเนิดที่ไม่เหมาะสม หรือกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ หรือการติดเชื้อเอชไอวีมากยิ่งขึ้น เช่น การมีสถานเริงรมย์ ผับ บาร์ การเสพสื่อดราม่า การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการใช้สารเสพติด ซึ่งกระตุ้นอารมณ์ทางเพศ ทำให้ขาดการยับยั้งชั่งใจ หรือขาดการป้องกันตนเองจากรายงานสถานการณ์ผู้ป่วยเอดส์และผู้ติดเชื้อที่มีอาการในประเทศไทย โดย สำนักกระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข รายงานว่ามีจำนวนผู้ป่วยเอดส์ทั้งสิ้น จำนวน 372,874 ราย เสียชีวิตแล้ว จำนวน 98,153 ราย แนวโน้มของผู้ป่วยเอดส์และผู้เสียชีวิตด้วยโรคเอดส์ลดลงกว่าในอดีตที่ผ่านมา เนื่องจากการรักษาผู้ป่วยเอดส์ด้วยยาต้านไวรัส ทำให้ผู้ป่วยมีชีวิตที่ยืนยาว และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (จากสถานการณ์โรคเอดส์ในประเทศไทย รายงาน ณ วันที่ 31 มีนาคม 2554 <http://www.aidsthai.or.th>) จากรายงานสถานการณ์โรคเอดส์ในประเทศไทยในกลุ่มเยาวชนอายุระหว่าง 15 - 24 ปี พ.ศ. 2527 ถึง พ.ศ. 2549 พบว่า มีผู้ติดเชื้อเอชไอวีและป่วยเป็นเอดส์ถึง 101,724 คน คิดเป็นร้อยละ 34 ของผู้ป่วยทั้งหมด ซึ่งตัวเลขการติดเชื้อในกลุ่มเยาวชนเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 เป็นที่น่าสังเกตว่ากลุ่มประชากรที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อ เปลี่ยนแปลงไปจากช่วงเริ่มต้นของการระบาดที่เริ่มจากกลุ่มรักร่วมเพศ กลุ่มผู้ใช้สารเสพติด กลุ่มผู้ขับรถบรรทุก กลุ่มผู้ขายบริการมาเป็นกลุ่มแม่บ้าน และกลุ่มวัยรุ่นในปัจจุบัน (วารสารโรคเอดส์ ปีที่ 23 ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2553)

ดังนั้น ผู้จัดทำจึงสนใจจัดทำกรณีศึกษา ในเรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นติดเชื้อเอชไอวีร่วมกับโรคหนองใน เพราะผู้ที่ติดเชื้อมักมีปัญหาด้านจิตสังคมอย่างมาก ซึ่งก่อให้เกิดความทุกข์ทรมานที่คุกคามด้านจิตใจอย่างรุนแรง และมักจะส่งผลต่อการดูแลตนเองที่ไม่เหมาะสมได้

7. วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้ป่วยวัยรุ่นที่ติดเชื้อเอชไอวีร่วมกับโรคหนองใน ได้รับการดูแลรักษาพยาบาลตามมาตรฐานวิชาชีพ อย่างถูกต้องและเหมาะสม
2. เพื่อให้ผู้ป่วยวัยรุ่นและครอบครัว มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินของโรค ภาวะแทรกซ้อน การดูแลรักษา และสามารถประเมินสภาพเพื่อดูแลตนเองได้

8. วิธีการดำเนินงาน/วิธีการศึกษา/ขอบเขตงาน

8.1 วิธีการศึกษา

1. คัดเลือกผู้ป่วยวัยรุ่นที่ติดเชื้อเอชไอวี
2. รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาการสำคัญ ประวัติการรักษาพยาบาล ประวัติการเจ็บป่วย ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ประวัติครอบครัว แบบแผนการดำเนินชีวิต
3. ศึกษาเอกสารทบทวนความรู้ทางวิชาการเรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
4. วางแผนการให้การพยาบาล
5. ปฏิบัติการพยาบาลและติดตามประเมินผลการดำเนินงาน
6. สรุปผลการดำเนินงาน

8.2. ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษากรณีรายบุคคล ในวัยรุ่นชาย อายุ 17 ปี พบว่ามีการติดเชื้อเอชไอวี ร่วมกับโรคหนองใน ได้มารับบริการที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ 5 นครราชสีมา โดยเริ่มศึกษาตั้งแต่วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2554 - วันที่ 20 กันยายน 2554

9. ผลการดำเนินงาน/ผลการศึกษา

9.1. พยาธิสรีรวิทยา/สาเหตุ/อาการ/การดูแลรักษา

โรคเอดส์ (AIDS) หรือ โรคภูมิคุ้มกันบกพร่อง (Acquired Immune Deficiency Syndrome - AIDS) เป็นกลุ่มอาการเจ็บป่วยที่เกิดขึ้น เพราะร่างกายได้รับเชื้อไวรัสเอชไอวี (Human Immunodeficiency Virus, HIV) ซึ่งจะเข้าไปทำลายเม็ดเลือดขาว ที่เป็นแหล่งสร้างภูมิคุ้มกันโรค ทำให้ภูมิคุ้มกันโรคลดน้อยลง จึงทำให้ติดเชื้อโรคฉวยโอกาสแทรกซ้อนเข้าสู่ร่างกายได้ง่ายขึ้น เช่น วัณโรคในปอด หรือต่อมน้ำเหลือง เยื่อหุ้มสมอง อักเสบจากเชื้อรา โรคผิวหนังบางชนิด หรือเป็นมะเร็งบางชนิดได้ง่ายกว่าคนปกติ ซึ่งสาเหตุของการเสียชีวิต มักเกิดขึ้นจากโรคติดเชื้อฉวยโอกาสต่างๆ เหล่านี้ ทำให้อาการจะรุนแรง และเสียชีวิตอย่างรวดเร็ว

การติดเชื้อ

1. การร่วมเพศโดยไม่ใช้ถุงยางอนามัย ไม่ว่าจะชายกับชาย ชายกับหญิง หรือหญิงกับหญิง ทั้งทางช่องคลอดหรือทางทวารหนัก ก็ล้วนมีโอกาสติดเชื้อทั้งสิ้น จากข้อมูลของสำนักกระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข พบว่า ร้อยละ 84 ของผู้ป่วยเอดส์ ได้รับเชื้อจากการมีเพศสัมพันธ์

2. การรับเชื้อทางเลือด

- ใช้เข็มหรือกระบอกฉีดยาร่วมกับผู้ติดเชื้อเอดส์ มักพบมากในกลุ่มใช้สารเสพติด
- รับเลือดในขณะที่ผ่าตัด หรือเพื่อรักษาโรคบางชนิด ซึ่งในปัจจุบันเลือดที่ได้รับบริจาคต้องผ่านการตรวจหาการติดเชื้อเอดส์ และจะปลอดภัยเกือบ 100%

3. ทารกติดเชื้อจากแม่ที่ติดเชื้อเอดส์ การแพร่เชื้อจากแม่สู่ลูก โดยผู้หญิงที่ติดเชื้อเอดส์ หากตั้งครรภ์ และไม่ได้รับการดูแลที่เหมาะสม สามารถที่จะแพร่เชื้อไปยังลูกได้ในอัตราร้อยละ 30

อาการของเอดส์ มี 2 ระยะ

1. ระยะไม่มีอาการ ผู้ติดเชื้อจะมีสุขภาพแข็งแรง ไม่มีอาการผิดปกติแต่อย่างใด ผู้ติดเชื้อส่วนใหญ่จะอยู่ในระยะนี้ และบางคนไม่ทราบว่า ตัวเองติดเชื้อ จึงอาจแพร่เชื้อไปสู่ผู้อื่นได้

2. ระยะมีอาการ ผู้ติดเชื้อส่วนใหญ่จะเริ่มแสดงอาการ ภายหลังจากได้รับเชื้อประมาณ 7-8 ปี แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ

- ระยะเริ่มปรากฏ อาการ อาการที่พบคือ มีเชื้อราในปาก ต่อมน้ำเหลืองโต งูสวัด มีไข้ ท้องเสีย น้ำหนักลด มีตุ่มคันบริเวณผิวหนัง
- ระยะโรคเอดส์ เป็นระยะที่มีภูมิคุ้มกันต่ำลงมาก ทำให้ติดเชื้อฉวยโอกาสได้ง่ายขึ้น เช่น วัณโรค ปอดบวม เยื่อหุ้มสมองอักเสบ เป็นต้น (กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข <http://www.thaiail.com/aids>)

การดูแลรักษาผู้ติดเชื้อเอชไอวี

1. การตรวจทางห้องปฏิบัติการเพื่อประเมินระดับเม็ดเลือดขาว CD4
2. การรักษาด้วยยาต้านไวรัส โดยการใช้ยาต้านไวรัสเอดส์ที่เหมาะสมในการรักษาผู้ติดเชื้อเอชไอวี มีความปลอดภัยและมีประโยชน์ ที่สำคัญ คือ
  - การใช้ยาต้านไวรัสเอดส์จะยืดอายุขัยของผู้ป่วย
  - สามารถลดอัตราการตาย
  - ลดอัตราป่วยจากการติดเชื้อฉวยโอกาส
  - ลดการรักษาด้วยยาป้องกันการติดเชื้อฉวยโอกาส
  - ลดโอกาสที่ต้องรักษาตัวในโรงพยาบาล
  - เพิ่มคุณภาพชีวิตของผู้ป่วย
3. ส่งเสริมให้สามารถดำเนินชีวิตอย่างปกติ โดยส่วนมากผู้ป่วยสามารถทำงานและใช้ชีวิตในสังคมตามปกติ
4. การป้องกัน และการรักษาโรคติดเชื้อฉวยโอกาสที่พบบ่อย
5. ติดตามการดูแลรักษาด้วยยาต้านไวรัสเอชไอวี

โรคหนองใน (Gonorrhoea) เป็นโรคที่ติดต่อทางเพศสัมพันธ์จากเชื้อแบคทีเรียชื่อ *Neisseria gonorrhoea* เชื้อนี้จะทำให้เกิดโรคเฉพาะเยื่อเมือก mucous membrane เช่น เยื่อเมือกในท่อปัสสาวะ ช่องคลอด ปากมดลูก และเยื่อบุมดลูก ท่อรังไข่ ทวารหนัก เยื่อบุตา คอ

การติดต่อ

ติดต่อทางเพศสัมพันธ์ไม่ว่าจะทางปาก ช่องคลอด หรือทวาร การร่วมเพศทางปากจะทำให้เชื้อสามารถติดต่อจากปากไปอวัยวะเพศหรือจากอวัยวะเพศไปยังปาก หากช่องคลอดหรืออวัยวะดังกล่าวปนเปื้อนหนองที่มีเชื้อ ก็สามารถติดเชื้อนี้ได้โดยที่ไม่จำเป็นต้องมีการร่วมเพศ การมีคู่นอนมากก็จะมีโอกาสติดเชื้อนี้เพิ่มขึ้น

อาการ

ผู้ชายมักจะเกิดอาการหลังจากได้รับเชื้อไปแล้ว 2-5 วัน อาการเริ่มจะมีอาการระคายเคืองท่อปัสสาวะ หลังจากนั้นจะมีอาการปวดแสบเวลาปัสสาวะ แล้วจึงตามด้วยอาการมีหนองสีเหลืองไหลออกจากท่อปัสสาวะ ผู้หญิงส่วนใหญ่จะไม่มีอาการ หากจะมีอาการมักจะเกิดใน 10 วัน การติดเชื้อที่คออาจจะไม่มีอาการ หรืออาจจะมีอาการเจ็บคอ ไข้ หากติดเชื้อที่ตาจะมีหนองไหลและระคายเคืองตา

ผู้ชาย

- อาจจะไม่มีอาการ
- มีหนองสีเหลืองไหลออกจากอวัยวะเพศ
- ปัสสาวะขัด
- อับเสบวม หรือมีการอักเสบ

ผู้หญิง

- ผู้หญิงที่ได้รับเชืื่อนี้จะมีอาการช้ากว่าผู้ชายโดยเฉลี่ยจะเกิดอาการหลังได้รับเชื้อแล้ว 1-3 สัปดาห์ อาการที่พบไม่มากจนกระทั่งผู้ป่วยไม่ให้ความสนใจ จะสงสัยว่าเป็นโรคนี้เมื่อคนที่ร่วมเพศด้วยป่วยเป็นโรคนี้
- ตกขาว หรือเลือดผิดปกติ
- ปัสสาวะขัด

การวินิจฉัย

- นำหนองหรือปัสสาวะมาตรวจ PCR
- นำหนองมาย้อมหาเชื้อ
- นำหนองไปเพาะเชื้อ
- อาจจะต้องตรวจหาโรคที่ติดต่อทางเพศสัมพันธ์ชนิดอื่นร่วมด้วย

การรักษา

- การรักษาด้วยยา
  - ยาในกลุ่ม Cephalosporin ได้แก่ Cefixime 400 มิลลิกรัมรับประทานครั้งเดียว หรือ Ceftriaxone 250 มิลลิกรัมฉีดครั้งเดียว
  - ยาในกลุ่ม Quinolone ได้แก่ยา Ciprofloxacin 500 mg รับประทานครั้งเดียว หรือ Ofloxacin 400 mg รับประทานครั้งเดียว หรือ Levofloxacin รับประทานครั้งเดียว
  - หากแพ้ยาดังกล่าวอาจจะให้ spectinomycin
  - การรักษาหนองในแท้มักจะรักษาหนองในเทียมร่วมด้วยโดยการให้ doxycycline 1 เม็ด เข้าเย็นเป็นเวลา 7 วัน
- เนื่องจากเชื้อมีการดื้อยามากขึ้น ต้องรับประทานยาให้ครบ ตรวจซ้ำตามที่แพทย์แนะนำ และต้องพาคู่นอนไปตรวจรักษาด้วย

โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

1. โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์สามารถเป็นได้ทุกเพศทุกวัยทุกชนชั้น แต่พบมากในวัยรุ่น
2. อัตราการติดเชื้อของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์พบมากขึ้น เนื่องจากวัยรุ่นมีค่านิยมที่จะอยู่ก่อนแต่งงาน หรือนิยมมีเพศสัมพันธ์ตั้งแต่อายุน้อย และที่สำคัญมีการหย่าร้างสูงทำให้คนมีสามีหรือภรรยาหลายคน ทำให้โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์เพิ่มมากขึ้น
3. โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์โดยมากมักจะไม่มีอาการ ดังนั้น โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์สามารถติดต่อโดยที่ไมู้ตัว แพทย์บางประเทศจึงแนะนำให้มีการตรวจค้นหาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์สำหรับคนที่คู่นอนหลายคน
4. โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ยังก่อให้เกิดปัญหาทางสาธารณสุขอย่างมาก

- โรคอาจจะลุกลามไปยังมดลูกหรือท่อรังไข่ ทำให้เกิดการอักเสบในช่องท้อง Pelvic inflammatory disease ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดการเป็นหมัน หรือตั้งครภ์นอกมดลูก
- โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์อาจทำให้เกิดโรคมะเร็ง เช่น การติดเชื้อ human papilloma virus infection (HPV) ทำให้เกิดมะเร็งปากมดลูกโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์สามารถติดต่อไปยังทารกในครรภ์

กลุ่มที่เสี่ยงต่อการติดโรค

- การมีเพศสัมพันธ์กับชายหรือหญิงบริการใน 3 เดือนที่ผ่านมา
- การมีคู่นอนมากกว่า 1 คนใน 3 เดือนที่ผ่านมา
- การมีเพศสัมพันธ์กับคู่อื่นใน 3 เดือนที่ผ่านมา
- การที่มีประวัติป่วยเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ใน 1 ปีที่ผ่านมา
- การที่สามีหรือภรรยา มีคู่นอนมากกว่า 1 คนใน 3 เดือนที่ผ่านมา
- การที่คู่ออกกำลังกายกันคนละที่

อาการของผู้ป่วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

- ปัสสาวะขัด
- มีผื่น แผล หรือตุ่มน้ำที่อวัยวะเพศหรือทวารหนัก
- มีหนอง หรือสารคัดหลั่งจากอวัยวะสืบพันธุ์
- มีอาการคันหรือปวดบริเวณทวาร
- มีอาการแดงและปวดบริเวณอวัยวะสืบพันธุ์
- ปวดท้องหรือปวดช่องเชิงกราน
- เจ็บเวลามีเพศสัมพันธ์
- ตกขาวบ่อย

การป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

การป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่ดีที่สุด คือ การไม่มีเพศสัมพันธ์ หากยังมีเพศสัมพันธ์ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นอันดับแรก ได้แก่

- ไม่เปลี่ยนคู่นอน ให้มีสามีหรือภรรยาคนเดียว
- ใส่ถุงยางให้ถูกต้องหากจะมีเพศสัมพันธ์กับคนที่ไม่ทราบว่ามีโรคติดต่อหรือไม่
- อย่ามีเพศสัมพันธ์เมื่ออายุน้อย เพราะจากสถิติหากมีเพศสัมพันธ์อายุน้อยจะมีโอกาสติดโรคสูง
- ให้ตรวจประจำปีเพื่อหาเชื้อโรคแม้ว่าจะไม่มีอาการ โดยเฉพาะผู้ที่ต้องการแต่งงานใหม่
- หาข้อมูลอาการของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
- หลีกเลี่ยงการร่วมเพศขณะมีประจำเดือน เพราะจะทำให้เกิดโรคติดต่อได้ง่าย
- อย่ามีเพศสัมพันธ์ทางทวารหนัก หากจำเป็นให้สวมถุงยางอนามัย
- อย่าสวนล้างช่องคลอดเพราะจะทำให้เกิดการติดเชื้อได้ง่าย

การปฏิบัติตัวสำหรับผู้ที่เป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

- ให้ความรู้อย่างรวดเร็วเพื่อป้องกันการแพร่เชื้อ
- แจ้งให้คู่นอนทราบว่าตนเป็นโรคเพื่อที่จะป้องกันโรคมิให้แพร่สู่คนอื่น และให้ได้รับการรักษา
- เมื่อมีอาการรักษาตามคำแนะนำของแพทย์ และรับประทานยาสม่ำเสมอ
- งดร่วมเพศ

9.2. ข้อมูลทั่วไป

กรณีศึกษาเป็นวัยรุ่นเพศชาย อายุ 17 ปี เชื้อชาติไทย ศาสนาพุทธ กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) การวินิจฉัยโรค HIV positive and Gonorrhea

อาการสำคัญ ต้องการตรวจเลือด Anti HIV เนื่องจากมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ได้ป้องกัน มีปัสสาวะขัดร่วมกับมีหนองไหลจากอวัยวะสืบพันธุ์ มีอาการคัน 3 เดือนก่อนมาโรงพยาบาล

ประวัติการเจ็บป่วยในปัจจุบัน วัยรุ่นเพศชาย อายุ 17 ปี 3 เดือนก่อนมาโรงพยาบาลมีปัสสาวะขัดร่วมกับมีหนองไหลจากอวัยวะสืบพันธุ์ และมีอาการคัน ได้ไปซื้อยามารับประทานเอง ยังมีปัสสาวะขัดอยู่เล็กน้อย ให้ประวัติมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ได้ป้องกัน ต้องการตรวจเลือด Anti HIV

ประวัติการเจ็บป่วยในครอบครัว บุคคลในครอบครัวสุขภาพแข็งแรงดี ปฏิเสธโรคประจำตัว

การประเมินสภาพร่างกาย รูปร่างสมส่วน ศีรษะไม่มีบาดแผล ตาไม่ซีดและไม่เหลือง ปากสีคล้ำเล็กน้อย หูได้ยินชัดเจน ผิวหนังมีความตึงตัวดีไม่มีบวม การเดินทรงตัวได้ปกติ

ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ

วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2554

- Anti HIV ผล Positive
  - VDRL ผล Non reactive
  - U/A ผล color Yellow WBC 20-30 Blood Trace
- นัด 6 เดือน ตรวจเลือด ซ้ำ

วันที่ 30 กรกฎาคม 2554

- VDRL ผล reactive 1:32
- Anti HIV ผล Positive
- CD4 ผล 326

ประวัติการรักษา

วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2554 วัยรุ่นชายมารับบริการครั้งแรก มาด้วยสีหน้าที่วิตกกังวล มากับพี่สาวซึ่งเป็นลูกพี่ลูกน้อง ขอตรวจเลือด Anti HIV เนื่องจากมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ได้ป้องกัน เคยมีอาการปัสสาวะแสบขัดร่วมกับมีหนองไหล คัน ได้ไปซื้อยากินเอง มีอาการปัสสาวะขัดเล็กน้อย ให้ประวัติว่า เมื่อ 3 เดือนที่ผ่านมาไปมีเพศสัมพันธ์ โดยไม่ได้ป้องกัน รู้สึกไม่สบายใจกลัวติดเชื้อเอชไอวีจึงต้องการมาตรวจเลือด ได้ให้คำปรึกษาในการตรวจเลือด Anti HIV พร้อมกับเซ็นยินยอมตรวจเลือด และส่งพบแพทย์ แพทย์สั่งตรวจ U/A VDRL และ Anti HIV วัยรุ่นชายและญาติรอผลประมาณ 1 ชั่วโมง 30 นาที ทางห้องปฏิบัติการได้มีการตรวจ Anti HIV ซ้ำ 2 ครั้ง เพื่อยืนยันผล Anti HIV พบว่าผล Positive เมื่อแจ้งผล วัยรุ่นชาย นิ่งอึ้ง คิดว่าตนเองไม่น่าจะติดเชื้อ แต่ก็คิดตลอดว่าตัวเองอาจจะติดเชื้อก็ได้ วิตกกังวลมาตลอด เพราะหลังจากมีเพศสัมพันธ์ ก็มีอาการปัสสาวะมีหนองไหล คันอวัยวะเพศ แต่ก็ไม่ได้คิดว่าจะเป็นความจริง รู้สึกกลัว เสียใจ ไม่น่าไปเที่ยวเลย และจะต้องทำตัวอย่างไร การให้การปรึกษา เพื่อให้วัยรุ่นชาย สามารถเผชิญกับความจริง ที่ตนติดเชื้อเอชไอวี ยอมรับผลการตรวจอยู่ในสังคมได้อย่างปกติ วัยรุ่นชายตัดสินใจบอกผลเลือดกับญาติ ผู้ให้การปรึกษาจึงได้พูดคุยกับญาติ ญาติยอมรับได้ และได้วางแผนร่วมกันในการดูแลวัยรุ่นที่ติดเชื้อเอชไอวี ใช้เวลาในการให้การปรึกษาประมาณ 1 ชั่วโมง ส่งพบแพทย์ ผล VDRL Non reactive ผลของ U/A WBC = 20-30 แพทย์วินิจฉัย HIV Positive and Gonorrhea ให้การรักษาโดย ฉีด Ceftriaxone 250 mg IM นัดครั้งต่อไป ในวันที่ 30 กรกฎาคม 2554

วันที่ 5 มีนาคม 2554 มารับบริการก่อนวันนัด เนื่องจากมีอาการถ่ายเหลว 6 ครั้ง ปวดท้องก่อนมาโรงพยาบาล 8 ชั่วโมง ให้ประวัติว่าไปรับประทานสุกี้ แล้วมีอาการปวดท้องมาก แล้วถ่ายเหลวจึงรีบมาโรงพยาบาล ตรวจร่างกายเบื้องต้น อุณหภูมิร่างกาย 37.7 °C ความดันโลหิต 120/80 mmHg ชีพจร 78 ครั้ง/นาที อัตราการหายใจ 24 ครั้ง/ นาที รับประทานยาไปรับประทาน ดังนี้ Norflox (400) 1x2 pc Buscopan 1 tab prn M.carminative 15 cc AM 30 cc และ ORS ได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติตัว

วันที่ 30 กรกฎาคม 2554 มารับบริการตามนัด แพทย์นัดตรวจเลือดซ้ำ โดยตรวจ Anti HIV VDRL และ CD4 ได้พูดคุยกับผู้ติดเชื้อวัยรุ่น ผู้ป่วยบอกว่า ยอมรับได้ว่าตนติดเชื้อ แต่บางครั้งก็คิด เสียใจที่ตนเป็นเอดส์ ผู้ให้การปรึกษาได้แนะนำให้มาตรวจตามนัดทุกครั้งและจะได้รับยาไปรับประทานเพื่อต้านเชื้อไวรัส ปัจจุบันคนที่ติดเชื้ออยู่ได้นานถ้าดูแลตนเองดีปฏิบัติตามคำแนะนำของแพทย์ พยาบาล

วันที่ 20 กันยายน 2554 มารับบริการตรวจตามนัด ฟังผลการตรวจเลือด ผล CD4 = 326 แพทย์สั่งให้ยาต้านไวรัสเอดส์ สูตรที่ 1 d4T + 3TC + NVP (GPO-VIR) VDRL ผล reactive 1 : 32 ตลอดระยะเวลาที่ศึกษาพบปัญหาทางการพยาบาลดังนี้

ข้อวินิจฉัยทางการพยาบาลและแผนการพยาบาล

ปัญหาที่ 1 ความรู้สึกมีคุณค่าในตัวเองลดลงเนื่องจากการสูญเสียภาวะสุขภาพดีจากการติดเชื้อเอชไอวี

ข้อมูลสนับสนุน

S : ผู้ป่วยวัยรุ่น บอกว่า สงสัยกลัวจะติด เพราะปัสสาวะมีหนองไหล แต่ก็ไม่ได้คิดว่าจะเป็นความจริง รู้สึกกลัว เสียใจ ไม่น่าไปเที่ยวเลย ทำไมต้องเกิดกับผม กลัวพ่อแม่ผิดหวังกับตนเอง และจะต้องทำตัวอย่างไร

O : Anti HIV ผล Positive

: ตกใจ นิ่งอึ้ง กลัว เสียใจ

วัตถุประสงค์การพยาบาล

ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองเป็นไปในทางบวก

เกณฑ์การประเมินผล

1. มีสีหน้าสดชื่นขึ้นไม่เศร้า เสียใจ
2. ผู้ติดเชื้อบอกว่าสบายใจขึ้น
3. สามารถตั้งเป้าหมายในชีวิตได้
4. ครอบครัวยอมรับและเข้าใจผู้ติดเชื้อวัยรุ่น

กิจกรรมการพยาบาล

1. ให้การปรึกษา การให้การปรึกษาหลังการเจาะเลือด มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการแจ้งข่าวร้ายให้รับทราบความจริงจะทำให้ผู้ป่วยมีความเครียดสูง ดังนั้นการใช้เทคนิคการให้การปรึกษาจะช่วยให้ผู้ติดเชื้อสามารถเผชิญกับปัญหาได้อย่างเหมาะสม สามารถสร้างขวัญและกำลังใจ รวมทั้งลดความเครียด ความกังวลและความทุกข์ สามารถเข้าใจสถานการณ์หรือปัญหาที่กำลังประสบอยู่ และค้นพบทางเลือกหรือทางออกของตนเอง สามารถช่วยเหลือให้ผู้ติดเชื้อเกิดความสบายใจขึ้นเมื่อได้พูดคุยระบายความรู้สึก

2. สอน/แนะนำเทคนิคการจัดการกับปัญหาด้านอารมณ์และจิตใจ บางครั้งปัญหาต่าง ๆ ก็ไม่สามารถแก้ไขได้ทั้งหมด โดยเฉพาะความรู้สึกไม่สบายใจ เครียดและปัญหาเรื่องคิดมาก นับว่าเป็นเรื่องที่น่าท้อใจ ความปกติสุขและคุณภาพชีวิตได้มาก กิจกรรมที่แนะนำผู้ติดเชื้อจัดการกับปัญหานี้ คือ การออกกำลังกาย เช่น เตะฟุตบอลซึ่งผู้ป่วยชอบเตะฟุตบอล การฟังเพลง ดูทีวี การสวดมนต์ ฟังสมาธิ การหากิจกรรมที่เพลินเพลิดเพลิน การออกไปพักผ่อนหย่อนใจ การปรับเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมหรือสภาพที่อยู่อาศัย การหลีกเลี่ยงที่จะรับรู้เรื่องราวที่ทำให้ไม่สบายใจที่ไม่จำเป็น

3. ประเมินผลร่วมกันเป็นระยะ ในการมารับบริการแต่ละครั้ง พยาบาลต้องประเมินความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของผู้ติดเชื้อวัยรุ่น และร่วมกันพิจารณาปัญหา อุปสรรค หรือปัจจัยที่ต้องจัดการต่อไป เพื่อเพิ่มความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองให้แก่ผู้ติดเชื้อเอชไอวีวัยรุ่น

4. ยอมรับพฤติกรรมที่ผู้ติดเชื้อแสดงออก เพื่อให้รู้สึกว่าพยาบาลเข้าใจ ยอมรับความรู้สึกของผู้ติดเชื้อและยินดีให้ความช่วยเหลือตลอดเวลา

5. ให้การพยาบาลโดยใช้คำพูดที่สุภาพและการสัมผัสที่นุ่มนวล เพื่อเป็นการสนับสนุนให้ผู้ติดเชื้อวัยรุ่นมีกำลังใจและมีความรู้สึกที่ดีต่อพยาบาล

6. ให้การปรึกษารอบครอบครัว และแนะนำไม่กล่าวโทษ เกี่ยวกับการติดเชื้อเอชไอวี เพื่อให้มีกำลังใจในการปรับตัวได้อย่างเหมาะสม

7. ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการติดเชื้อเอชไอวีว่าผู้ติดเชื้อวัยรุ่นเพียงติดเชื้อเอชไอวียังไม่พัฒนาไปเป็นโรคเอดส์ ถ้าดูแลสุขภาพให้แข็งแรงก็จะไม่พัฒนาไปเป็นโรคเอดส์ได้เร็ว อาจมีเชื้อโดยไม่มีอาการใดๆ เป็นเวลา 10 - 20 ปี ได้ โดยให้คำแนะนำเกี่ยวกับการรับประทานยาต้านไวรัส ตรวจเช็คร่างกาย มาพบแพทย์ตามนัด ให้คำแนะนำเกี่ยวกับอาหารเสริมสุขภาพเพราะจะเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันแก่ร่างกายด้วยอาหาร รับประทานข้าวซ้อมมือ เมล็ดถั่ว งา ผลไม้ ผักพื้นบ้านเป็นประจำ เพราะปราศจากสารเคมีปนเปื้อน หลีกเลี่ยงเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ของหมักดอง ออกกำลังกายและนอนหลับพักผ่อนให้เพียงพอ เพื่อส่งเสริมให้ร่างกายแข็งแรง

การประเมินผลการพยาบาล

จากการให้การปรึกษามารดาผู้ติดเชื้อว่าตัวเองมีคุณค่าเป็นที่ยอมรับจากพยาบาล รู้สึกปลอดภัยและกล้าที่จะเปิดเผยตนเองมากขึ้น ซึ่งมีผลทำให้ผู้ติดเชื้อวัยรุ่นเข้าใจตนเองและปัญหาของตนเองได้ดีขึ้น ครอบครัวยอมรับและเข้าใจมากขึ้น

ปัญหาที่ 2 ขาดความรู้เรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในกรณีที่พบการติดเชื้อเอชไอวีและโรคหนองใน ข้อมูลสนับสนุน

- S : ผู้ติดเชื้อ บอกว่า เวลาปัสสาวะมีหนองไหล คันอวัยวะเพศ
- : กลัวเป็นโรคเอดส์ เพราะมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ได้ป้องกัน
- : เมื่อเป็นแล้ว ผมจะต้องทำอย่างไร ผมจะตายไหม
- : ผู้ติดเชื้อ บอกว่า จะต้องกินยาไหม กินยั้งใจ
- : กินยาแล้วมีอาการข้างเคียงไหม
- O : เป็นวัยรุ่น อายุ 17 ปี ขาดความรู้เรื่องโรคเอดส์และโรคหนองใน การใช้ยาต้านไวรัส และอาการข้างเคียง

วัตถุประสงค์การพยาบาล

1. เพื่อให้ผู้ติดเชื้อไวรัส HIV เข้าใจเรื่องโรคเอดส์และโรคหนองใน
2. เพื่อให้ผู้ติดเชื้อไวรัส HIV สามารถดูแลตนเองและปฏิบัติตัวได้ถูกต้อง
3. เพื่อให้ผู้ป่วยมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องการรักษาด้วยยาต้านไวรัสอย่างสม่ำเสมอ และทราบถึงอาการข้างเคียงของการใช้ยา

เกณฑ์การประเมินผล

1. ผู้ติดเชื้อไวรัส HIV เข้าใจถึงโรคเอดส์และโรคหนองใน
2. ผู้ติดเชื้อไวรัส HIV มีความรู้ สามารถดูแลตนเองและปฏิบัติตัวได้ถูกต้อง
3. ผู้ติดเชื้อไวรัส HIV มีความรู้ ความเข้าใจเรื่องการรักษาด้วยยาต้านไวรัสอย่างสม่ำเสมอ และทราบถึงอาการข้างเคียงของการใช้ยา

กิจกรรมการพยาบาล

1. สร้างสัมพันธภาพที่ดีแก่ผู้ติดเชื้อไวรัส HIV เพื่อให้เกิดความไว้วางใจ เปิดโอกาสได้พูดคุยถึงปัญหาและซักถามเรื่องที่สงสัย
2. ให้ข้อมูลเกี่ยวกับโรคเอดส์ การดูแลตนเอง มาพบแพทย์ตามนัด ตรวจเลือด CD4 รับประทานยาต้านไวรัสอย่างต่อเนื่อง
3. ได้ให้คำแนะนำในการปฏิบัติตัวแก่ผู้ติดเชื้อเอชไอวีควรปฏิบัติตนดังนี้
  - 3.1 กินอาหารตามเวลาและกินอาหารที่มีประโยชน์
  - 3.2 ออกกำลังกายสม่ำเสมอเพื่อให้ร่างกายแข็งแรง
  - 3.3 นอนหลับให้เพียงพอ อย่างน้อยวันละ 6-8 ชั่วโมง
  - 3.4 งดดื่มเหล้า สูบบุหรี่ และสิ่งเสพติดทุกชนิด เพราะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ ภูมิคุ้มกันของร่างกายลดลง
  - 3.5 ใช้ถุงยางอนามัยอย่างถูกวิธีทุกครั้งเมื่อมีเพศสัมพันธ์เพื่อป้องกันการรับเชื้อให้กับตัวเองและไม่แพร่เชื้อไปสู่ผู้อื่น
  - 3.6 พยายามรักษาความสะอาดร่างกายอย่างสม่ำเสมอ เช่น อาบน้ำอย่างน้อย วันละ 1 ครั้ง แปรงฟันอย่างน้อยวันละ 2 ครั้ง
  - 3.7 เมื่อมีอาการเจ็บป่วยต้องรีบพบแพทย์หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขโดยเร็ว แม้การเจ็บป่วยเพียงเล็กน้อย เช่น ไข้หวัด เพื่อป้องกันโรคแทรกซ้อน อันเป็นเหตุให้สุขภาพร่างกายอ่อนแอ
4. ผลการตรวจพบมีการติดเชื้อที่ทางเดินปัสสาวะ WBC 20-30 แพทย์จึงให้การรักษาโดยการฉีดยา Ceftriaxone 250 mg IM
5. เตรียมผู้ป่วยก่อนได้รับยาต้านไวรัสซึ่กประวัติยาที่กำลังใช้อยู่และประวัติการได้รับยาต้านไวรัสเอดส์ เพื่อตรวจสอบว่าไม่เคยได้รับยามาก่อนจริงเป็นการป้องกันปัญหาการดื้อยาและเพื่อประกอบการตัดสินใจในการเลือกสูตรยา ถ้าได้รับยาที่ถูกต้องและเหมาะสมตั้งแต่ในระยะเริ่มแรก จะช่วยการรักษาได้ผลดี ลดอาการข้างเคียงที่อาจจะเกิดขึ้นและป้องกันปัญหาการดื้อยา
6. เลือกสูตรยาที่เหมาะสมสำหรับผู้ป่วยแต่ละรายตามแผนการรักษาของแพทย์ โดยในผู้ป่วยรายนี้ยังไม่ได้รับยาต้านไวรัสมาก่อน จึงได้รับยาสูตรที่ 1 ไปรับประทาน แนวทางการควบคุมโรค ได้แนะนำสูตรยาต้านไวรัสเอดส์ของกระทรวงสาธารณสุข ดังนี้

สูตรที่ 1 d4T + 3TC + NVP (GPO-VIR)

สูตรที่ 2 2.1 d4T + 3TC + EFV ใช้ในกรณีที่มีอาการแพ้ยา NVP

2.2 AZT + 3TC + NVP ใช้ในกรณีที่มีอาการแพ้ยา d4T

ในกรณีที่มีผลข้างเคียงจากยา d4T แต่สามารถควบคุมระดับปริมาณไวรัสในกระแสเลือดให้ < 50 copies/ml อาจพิจารณาลดขนาดยา d4T ลง เช่น จาก GPO-VIR S40 ลดเป็น GPO-VIR S30 หรือต้องแยกยาออกเป็น d4T, 3TC และ NVP และลด d4T เป็น 15 หรือ 20 mg ทุก 12 ชั่วโมง

2.3 AZT + 3TC + EFV ใช้ในกรณีที่มีอาการแพ้ยา NVP และ d4T

สูตรที่ 3 3.1 d4T + 3TC + IDV / RTV หรือ

3.2 AZT + 3TC + IDV / RT (สูตรยาด้านไวรัสเอดส์ของกระทรวงสาธารณสุข)

7. อธิบายถึงความสำคัญของความสม่ำเสมอในการรับประทานยาต้านไวรัสเอดส์

7.1 การใช้ยาต้านไวรัสได้ผลดี จะต้องกินยาสม่ำเสมอมากกว่า 95% ขึ้นไป นั่นคือ ถ้ากินยาวันละ 2 ครั้ง ใน 1 เดือนจะลืมกินยามากกว่า 3 ครั้งไม่ได้

7.2 ความสม่ำเสมอในการกินต้านไวรัสเอดส์เป็นหัวใจสำคัญของการกินยา

7.3 วางแผนร่วมกันกับผู้ป่วยและญาติ ในการกินยาเพื่อแก้ไขปัญหา อุปสรรค และผู้รับการศึกษา สามารถกินยาครบถ้วน ถูกต้องสม่ำเสมอ

7.4 การใช้ยาต้านไวรัส มีข้อแม้ว่าหากมีความไม่ครบถ้วนและถูกต้อง หมายถึงตัวผู้ป่วยจะสูญเสียโอกาสที่จะควบคุมเชื้อไวรัสเอชไอวี เชื้อจะเกิดการตี้อย่า และมีโอกาสเสี่ยงที่จะตอบสนองต่อการใช้ยาต้านไวรัสตัวอื่น ๆ อีกต่อไป

8. ประเมินและติดตามความสม่ำเสมอในการกินยาต้านไวรัสเอดส์ เน้นว่าการกินยาต้านไวรัสไม่ใช่ทำให้โรคหาย ต้องกินยาตลอดไป การกินยาไม่ถูกขนาด ความถี่ หรือกิน ๆ หยุด ๆ อาจทำให้เชื้อตี้อย่าได้ อธิบายผลข้างเคียง และเน้นว่าต้องปรึกษาแพทย์เสมอ ไม่ควร หยุดกิน หรือปรับขนาดยาเอง

9. อาการข้างเคียงของยาต้านไวรัส สูตรที่ 1 d4T + 3TC + NVP (GPO-VIR)

- d4T และ 3TC เป็นยาที่มีอาการข้างเคียงไม่รุนแรง แต่อาจพบอาการคลื่นไส้ อาเจียน ซา หรือ รู้สึกแสบร้อนบริเวณปลายมือปลายเท้า ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ อ่อนเพลีย ถ้าใช้เป็นระยะเวลานานเป็นปี อาจเกิดภาวะ Lactic acidosis ผู้ป่วยที่มีอาการจะมาด้วยเหนื่อยง่าย น้ำหนักลด ปวดท้อง คลื่นไส้ อาเจียน หายใจลำบาก มีภาวะความเป็นกรดในเลือดสูง พบไม่บ่อย แต่อัตราตายสูง

- NVP จะพบผื่นแพ้ได้บ่อย ส่วนใหญ่มักไม่รุนแรงอาจหายเองได้หรืออาจใช้ยาแก้แพ้ โดยไม่ต้องหยุดยา แต่ผู้ป่วยประมาณ 5 % อาจเกิดผื่นแพ้ยาอย่างรุนแรง ผิวหนังลอกทั้งตัว นอกจากนี้ NPV ยังอาจทำให้เกิดตับอักเสบได้ ถ้าไม่รุนแรงอาจไม่ต้องหยุดยา แต่ถ้ารุนแรง (SGPT>5 เท่าของปกติ) ควรต้องหยุดยา

10. ติดตามอาการข้างเคียงของการรับประทานยา

11. เปิดโอกาสผู้ติดตามและครอบครัวได้ซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ

ประเมินผลการพยาบาล

ผู้ติดเชื้อวัยรุ่นเข้าใจเรื่องโรคเอดส์เพิ่มมากขึ้น และทราบถึงวิธีการดูแลตนเอง และสัญญาว่าจะไม่แพร่กระจายเชื้อไปสู่ผู้อื่น คลายความวิตกกังวลลง หลังจากฉีดยาแล้วอาการดีขึ้นไม่มีปัสสาวะเป็นหนองหรือแสบขัดแล้ว มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการรับประทานยาอย่างสม่ำเสมอ และทราบถึงอาการข้างเคียงที่อาจจะเกิดกับการรับประทานยา

ปัญหาที่ 3 ท้องเสียเนื่องจากการติดเชื้อของทางเดินอาหาร

ข้อมูลสนับสนุน

- S : ผู้ป่วยวัยรุ่น บอกว่า เหนื่อยอ่อนเพลีย ปวดท้องไม่มีแรง
: ผมงกิน สุกก็แล้วถ่ายเหลวแล้วมีอาการปวดท้องด้วย
- O : วันที่ 5 มีนาคม 2552 มีอาการถ่ายเหลว 6 ครั้ง ปวดท้องก่อนมาโรงพยาบาล 8 ชั่วโมง ให้ประวัติว่าไปรับประทานสุกี้ แล้วมีอาการจึงรีบมาโรงพยาบาล สีหน้าไม่สดชื่น จากอาการปวดท้อง และอ่อนเพลีย
: อุณหภูมิร่างกาย 37.7 ° C ความดันโลหิต 120/80 mmHg ชีพจร 78 ครั้ง/นาที อัตราการหายใจ 24 ครั้ง/ นาที

วัตถุประสงค์การพยาบาล

1. เพื่อให้ผู้ป่วยสดชื่นขึ้น อาการเหนื่อยอ่อนเพลียและปวดท้องลดลง
2. เพื่อให้ผู้ป่วยมีความรู้ในเรื่องการปฏิบัติตัวที่เหมาะสม

เกณฑ์การประเมินผล

1. มีสีหน้าสดชื่น อาการเหนื่อยอ่อนเพลียและปวดท้องลดลง
2. ผู้ป่วยมีความรู้ในเรื่องการปฏิบัติตัวที่เหมาะสม

กิจกรรมการพยาบาล

1. ประเมินสัญญาณชีพ
2. ดูแลให้ยาตามแผนการรักษา
3. แนะนำให้สังเกตอาการเปลี่ยนแปลง ถ้ามีอาการเหนื่อยเพลียมาก อาการไม่ดีขึ้น ให้รีบมาพบแพทย์
4. แนะนำเรื่องการรับประทานอาหาร เนื่องจากอาหารเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับผู้ติดเชื้อเอชไอวี เพื่อรักษาระดับภูมิคุ้มกันให้เพียงพอ ผู้ติดเชื้อเอดส์มักจะเป็นโรคขาดสารอาหาร โดยเกิดจากหลายสาเหตุ ได้แก่ เบื่ออาหาร กินลำบากเพราะลิ้นฝ้า ช่องปากเป็นแผล เจ็บคอ กลืนไม่สะดวก มีอาการท้องเสีย อาหารไม่ย่อย สูญเสียสารอาหาร รวมทั้งเกลือแร่จากร่างกาย ผลที่ตามมา คือ น้ำหนักตัวลดลง อ่อนเพลีย มีโรคผิวหนัง ทำให้ระบบภูมิคุ้มกันยิ่งลดลง ไวรัسی่งเพิ่มจำนวนมากขึ้น ความต้านทานต่อโรคลดลง อาการป่วยอาจจะรุนแรงขึ้น หากได้รับอาหารที่ดีและเหมาะสมจะทำให้อาการป่วยบรรเทาลงได้ (สภากาชาดไทย, วิชาความรู้เกี่ยวกับเอดส์และการจัดการดูแลรักษา) สารอาหารที่ควรได้รับได้แก่
  - 4.1 อาหารที่บำรุงร่างกายและเพิ่มน้ำหนักตัว ได้แก่ ข้าวโอต ข้าวกล้อง ข้าวสาลี ธัญพืชที่ไม่ขัดสี เมล็ดงา เมล็ดแปะก๊วย

- 4.2 อาหารที่เสริมสร้างภูมิคุ้มกัน ได้แก่ โปรตีน ซึ่งควรได้จากพืชมากกว่า เช่น ถั่วเหลือง เต้าหู้ นมถั่วเหลือง และถั่วทุกชนิด ถ้าเป็นโปรตีนจากสัตว์ควรรับประทานเนื้อปลา
  - 4.3 ผลไม้ ผักพื้นบ้านเป็นประจำ เพราะปราศจากสารเคมีปนเปื้อน
  - 4.4 หลีกเลี่ยงเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และของหมักดอง
5. เปิดโอกาสให้ผู้ป่วยซักถามข้อสงสัย

ประเมินผลการพยาบาล

1. ผู้ป่วยมีสีหน้าสดชื่นขึ้น มีอาการเหนื่อยอ่อนเพลียน้อยลง จะรับประทานยาตามที่แพทย์สั่ง
2. ผู้ป่วยมีความรู้ในเรื่องการรับประทานอาหารมากยิ่งขึ้น และจะระมัดระวังในการรับประทานอาหาร

สรุปกรณีศึกษา

กรณีศึกษา เป็นวัยรุ่นชายอายุ 17 ปี มารับบริการที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ วัยรุ่นชายมารับบริการครั้งแรก มาด้วยสีหน้าที่วิตกกังวลมากกับพี่สาวลูกพี่ลูกน้อง ขอตรวจเลือด Anti HIV เนื่องจากมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ได้ป้องกัน เคยมีอาการปัสสาวะแสบขัดร่วมกับมีหนองไหล คัน ได้ไปซื้อยากินเอง ยังมีปัสสาวะขัดอยู่เล็กน้อย ให้ประวัติว่า เมื่อ 3 เดือนที่ผ่านมาไปมีเพศสัมพันธ์ โดยไม่ได้ป้องกัน รู้สึกไม่สบายใจกลัวติดเชื้อเอชไอวีจึงต้องการขอตรวจเลือด Anti HIV แพทย์สั่งตรวจ U/A VDRL และ Anti HIV ผล Anti HIV Positive เมื่อแจ้งผล วัยรุ่นชาย นิ่งอึ้ง คิดว่าตนเองไม่น่าจะติดเชื้อ รู้สึกกลัว และเสียใจ ได้ให้การปรึกษา เพื่อให้วัยรุ่นชายสามารถเผชิญกับความจริงที่ติดเชื้อเอชไอวี ยอมรับผลการตรวจ และอยู่ในสังคมได้อย่างปกติ วัยรุ่นชายตัดสินใจบอกผลเลือดกับญาติ ผู้ให้การปรึกษาจึงได้พูดคุยกับญาติ ญาติยอมรับได้ และได้วางแผนร่วมกันในการดูแลวัยรุ่นที่ติดเชื้อเอชไอวี แพทย์วินิจฉัยการวินิจฉัยโรค HIV positive and Gonorrhea ให้การรักษาโดย ฉีด Ceftriaxone 250 mg เพื่อรักษาโรคหนองใน ผลตรวจ CD4 = 326 ได้รับยาต้านไวรัสเอดส์ สูตรที่ 1 d4T + 3TC + NVP (GPO-VIR) กรณีศึกษารายนี้ ได้มีการศึกษาโดยรวบรวมข้อมูลผลการรักษา ทบทวนความรู้ทางวิชาการเรื่องการให้การปรึกษาผู้ป่วยติดเชื้อเอชไอวี ความรู้เรื่องโรคเอดส์ การกินยาต้านไวรัสเอดส์ อาการข้างเคียงของการกินยาต้านไวรัส ข้อมูลที่ได้นำมาวางแผนการพยาบาลระหว่างการดูแลวัยรุ่นรายนี้ จากปัญหาที่พบดังกล่าว ได้หาแนวทางในการแก้ไขปัญหา การดูแลรักษา ให้คำปรึกษาแก่วัยรุ่น จากการให้การปรึกษารู้สึกว่าตัวเองมีคุณค่าเป็นที่ยอมรับจากพยาบาล รู้สึกปลอดภัยและกล้าที่จะเปิดเผยตนเองมากขึ้น ซึ่งมีทำให้ผู้ติดเชื้อวัยรุ่นเข้าใจตนเองและปัญหาของตนเองได้ดีขึ้น ครอบครัวยอมรับและเข้าใจมากขึ้น มีความรู้ในเรื่องโรคเอดส์ การกินยาต้านไวรัส ไม่แพร่เชื้อโรคสู่ผู้อื่น และปฏิบัติตนให้อยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

10. การนำไปใช้ประโยชน์

1. เป็นแนวทางการพยาบาลผู้ติดเชื้อเอชไอวีในการปฏิบัติงานสำหรับบุคลากรทางการพยาบาล ในการดูแล ให้การปรึกษาแก่ผู้ติดเชื้อ
2. เพื่อใช้เป็นเอกสารในการประกอบการศึกษา และวางแผนการพยาบาล สำหรับเจ้าหน้าที่ทุกระดับในหน่วยงาน
3. ใช้เป็นแนวทางในการสร้างมาตรฐานการพยาบาลผู้ติดเชื้อเอชไอวี
4. เพื่อนำความรู้ไปใช้ในการให้คำแนะนำแก่ผู้ติดเชื้อเอชไอวี
5. ใช้เป็นแนวทางในการแนะนำผู้รับบริการในการดูแลตนเองในการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

11. ยุ้งยากในการดำเนินการ/ปัญหา/อุปสรรค

จากการดำเนินงานศึกษาวิจัยรุ่นที่ติดเชื้อเอชไอวี กรณีแจ้งผลเลือดบวก จะต้องใช้กระบวนการที่ถูกต้องครบถ้วน ในการให้การปรึกษาตั้งแต่การสร้างสัมพันธ์ภาพ การใช้ทักษะต่าง ๆ ในการให้การปรึกษา การประเมินสภาพ การวินิจฉัยการพยาบาล วัตถุประสงค์การพยาบาล การให้การพยาบาลและประเมินผล โดยยึดหลักแบบองค์รวม เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการดูแลที่ดี สามารถดูแลตนเองได้ จึงจำเป็นต้องใช้หลักการทางวิชาการ การศึกษา จากตำรา ประสบการณ์ คำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ และทีมสหสาขาวิชาชีพ ปัญหาวิจัยรุ่นตั้งครรถ์เป็นปัญหาในระดับประเทศ ต้องร่วมมือกันในการดูแลในเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น และต้องรณรงค์ถึงวิธีป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ต้องอาศัยความร่วมมือกันทุกภาคส่วน

12. ข้อเสนอแนะ/วิจารณ์

1. ทุกภาคส่วนควรส่งเสริมสนับสนุนให้วัยรุ่นใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เพื่อให้มีกิจกรรมสร้างสรรค์ แทนการหมกมุ่นทางเพศ มุ่งเน้นให้สถานศึกษามีมาตรการควบคุมสื่ออินเทอร์เน็ต/เว็บไซต์เพื่อลดปัจจัยเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนให้มากขึ้น
2. ส่งเสริมการรณรงค์เรื่องการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์กับคู่นอนทุกประเภท สร้างค่านิยมการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย ให้วัยรุ่นได้รับรู้ถึงความเสี่ยงที่รุนแรงของการมีเพศสัมพันธ์ซึ่งเป็นผลเสียที่เกิดขึ้นกับตนเอง ครอบครัวและสังคม
3. บุคลากรด้านสาธารณสุขต้องมีการศึกษาหาความรู้ใหม่ๆ เพิ่มเติม เพื่อสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

13. กิตติกรรมประกาศ

ในการจัดทำเอกสารวิชาการนี้ ผู้จัดทำขอขอบคุณนายแพทย์สุเทพ เพชรมาก ผู้อำนวยการศูนย์อนามัยที่ 5 นครราชสีมา แพทย์หญิงวิณา มงคลพร ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนประสังค์ พิพัฒน์ฐากร อติตรองผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ คุณนพวรรณ หมิ่นน้อย หัวหน้ากลุ่มการพยาบาลโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตลอดจนผู้มีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดทำเอกสารวิชาการนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

14. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงสาธารณสุข. คู่มือการให้การปรึกษาเพื่อการดูแลผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ที่ได้รับยาต้านไวรัส. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2549.
- วิไลพรรณ สวัสดิ์พาณิชย์. การพยาบาลมารดาติดเชื้อเอชไอวี: โครงการตำราคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2549.
- วิไลพรรณ สวัสดิ์พาณิชย์ ตติรัตน์ สุวรรณสุจริต และ สรลพร ศรีวัฒน์. การให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในการพัฒนาความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองและการส่งเสริมพฤติกรรมป้องกันการแพร่กระจายเชื้อของมารดาหลังคลอดที่ติดเชื้อเอชไอวี. รายงานวิจัยภาควิชาการพยาบาลแม่และเด็ก คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2548.
- สมนึก สังฆานุภาพ. การดื้อยาต้านเอชไอวีหลักการพื้นฐานและการใช้ทางคลินิก. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์หมอชาวบ้าน, 2551.
- สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติร่วมกับสภาการพยาบาล. วิชาความรู้เกี่ยวกับเอดส์และการจัดการดูแลรักษา, 2550.
- ศูนย์พัฒนาระบบบริการยาต้านไวรัสสำหรับผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ในประเทศไทย. แนวทางการตรวจวินิจฉัยและการดูแลรักษาผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ระดับชาติ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2553.

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ .....

(นางณิชกมล กรீมพิมาย)

ผู้เสนอผลงาน

...../...../.....

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(นางสาวนพวรรณ หมิ่นน้อย)

หัวหน้ากลุ่มการพยาบาล

...../...../.....

ลงชื่อ.....

(นายแพทย์สุเทพ เพชรมาก)

ผู้อำนวยการศูนย์อนามัยที่ 5 นครราชสีมา

...../...../.....